

УДК 334.722.338.242

*В. А. Никифорак,**к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**ORCID ID: 0000-0002-4113-2005**С. І. Тодорюк,**к. е. н., асистент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**ORCID ID: 0000-0003-4399-5952**І. М. Антохова,**к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**ORCID ID: 0000-0002-7766-3596*

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.4.5

УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ДОСВІД КРАЇН ЄС

V. Nykyforak,

PhD in Economics, Associate Professor of Department of business economics
and Human Resource management, Chernivtsi Yuriy Fedkovich National University

S. Todoruk,

PhD in Economics, assistant of Department of business economics
and Human Resource management, Chernivtsi Yuriy Fedkovich National University

I. Antokhova,

PhD in Economics, Associate Professor of Department of business economics
and Human Resource management, Chernivtsi Yuriy Fedkovich National University

IMPROVEMENT OF LEGISLATIVE SUPPORT OF UKRAINE IN THE SOCIAL ENTERPRISE: EXPERIENCE OF EU COUNTRIES

Статтю присвячено удосконаленню нормативно-правового забезпечення у сфері соціального підприємництва в Україні, розкрито досвід законодавчої бази країн Євросоюзу у сфері соціального підприємництва. Проаналізовано правове забезпечення соціального підприємництва Великої Британії, Данії, Латвії, Італії, Польщі, Фінляндії. У Великій Британії не прийнято жодного окремого закону, який би винятково регулював сферу СП. Саме тому єдиної правової форми для організації діяльності соціального підприємництва у Великобританії не існує, проте законодавство офіційно визнає інститут соціального підприємництва, а статус соціального підприємства може надаватися різним фірмам і компаніям. Соціальне підприємство у Данії регулюється директивою ЄС про державні закупівлі (Directive 2014/24/EU). У Законі йдеться про те, що соціальні підприємства можуть бути зареєстровані як такі, що отримали офіційну печатку про внесення їх до списку "зареєстрованих соціальних підприємств" від влади Данії. У Латвії, Saeima (Парламент Латвії) прийняв Закон "Про соціальні підприємства" № 212 (6039), який ввійшов у дію з 1.04.2018 р. Метою Закону є сприяння поліпшенню якості життя суспільства та працевлаштуванню груп населення, які ризикують соціальним відчуженням. Італія стала першою країною, яка після 1990 р. розпочала на державному рівні використовувати термін "соціальне підприємство" та затвердила спеціальну організаційно-правову форму для СП — соціального кооперативу. У 1991 році тут прийнятий Закон 381/1991 "Про соціальні коопера-

тиви". У Польщі, за даними Єврокомісії, законодавство про соціальне підприємництво знаходиться все ще на стадії розробки. Проте функціонує законодавчо визначена організаційно-правова форма, затверджена Законом "Про соціальні кооперативи". У Фінляндії сфера соціального підприємництва регулюється Законом "Про Соціальні Підприємства" (1351/2003), який увійшов у дію 1.01.2004, з подальшою поправкою Act No. 409 of 2007 to amend the Social Enterprises Act (No. 1351 of 2003). У цих країнах вже розроблено, впроваджено у дію нормативно-правові акти щодо соціального підприємництва. Наголошено на тому, що важливо запозичити зі правової системи країн Євросоюзу для українських підприємств, а при розробці вітчизняного законодавства треба приділити увагу напрямам державної підтримки соціальних підприємств. Сформовано умови надання прямого та непрямого державного фінансування, участі у конкурсах для здобуття грантів. Доведено, що обов'язковим елементом Закону повинні стати фіскальні переваги та пільги для соціальних переваг, їх чітке пояснення та можливості застосування.

The article is devoted to the improvement of regulatory support in social entrepreneurship in Ukraine, it describes the experience of the legislative base of the EU countries in social entrepreneurship. The legal support of social entrepreneurship of Great Britain, Denmark, Latvia, Italy, Poland, Finland has been analyzed. In the UK, there has not been adopted any law that would exclusively regulate social entrepreneurship. Due to this, there is no unified legal form for doing social enterprise business in the UK, but the legislation formally recognizes the institution of social entrepreneurship, and the status of a social enterprise can be granted to various firms and companies. Social entrepreneurship in Denmark is governed by the EU Public Procurement Directive (Directive 2014/24 / EU). The Law states that social enterprises may be registered as having received an official seal of entry into the list of "registered social enterprises" by the Danish authorities. In Latvia, Saeima (Parliament of Latvia) adopted the Law on Social Enterprises No. 212 (6039), which came into force on 1 April 2018. The purpose of the Act is to promote the quality of life of society and the employment of population groups at risk of social ostracism. Italy became the first country to use the term "social entrepreneurship" at the state level after 1990 and approved a special legal form for a joint venture — a social cooperative. In 1991, Law 381/1991 "About Social Cooperatives" was adopted here. In Poland, according to the European Commission, legislation on social entrepreneurship is still under development. However, a statutory organizational and legal form approved by the Law on Social Cooperatives operates. In Finland, social entrepreneurship is governed by the Law on Social Enterprises (1351/2003), which came into force on 1 January 2004, as amended by Act No. 409 of 2007 to amend the Social Enterprises Act (No. 1351 of 2003). These countries have already developed and implemented regulations on social entrepreneurship. It is emphasized what it is important to take into consideration from the legal system of the EU countries for Ukrainian enterprises, and in the development of domestic legislation, attention should be paid to the directions of state support for social enterprises. The conditions for the provision of direct and indirect state funding, participation in tenders for grants have been formed. It has been proved that fiscal benefits and benefits for social welfare benefits, their clear explanation and possibilities of application should become a mandatory element of the Law.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальні підприємства, нормативно-правове забезпечення соціального підприємництва, організаційно-правові форми соціального підприємництва, інститут соціального підприємництва, статус соціальних підприємств, соціальний кооператив, соціальне призначення.

Key words: social entrepreneurship, social enterprises, regulatory support of social entrepreneurship, organizational and legal forms of social entrepreneurship, institute of social entrepreneurship, status of social enterprises, social cooperative, social purpose.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Чинне законодавство у сфері соціального підприємництва лише побічно регулює діяльність соціального ініціатив, а саме: 62 статтею Господарського кодексу [9], 16 статтею Закону України "Про благодійну діяльність та благодійні організації в Україні" [10], 21 статтею Закону України "Про громадські об'єднання" [11], 14 статтею Закону України "Про основи соціальної за-

хищеності людей з інвалідністю в Україні" [12]. Отож можна дійти висновку, що соціального підприємництва, як явища, а соціальних підприємств як операторів економіки офіційно в Україні взагалі немає. Хоча чи так це насправді? Науковці-практики переконані, що навіть без підтримки з боку державної влади соціальне підприємство за наших соціо-економічних реалій набуває потужного розвитку, зокрема йдеться про діяльність

значної кількості підприємців-ентузіастів. Соціальне підприємництво працює на ліквідацію "провалів" держави та ринку, особливо у соціально значимих, але низькорентабельних сферах діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Першими основними працями в галузі соціального підприємництва стали дослідження таких учени: Г. Діз (G. Dees), Р. Дарт (R. Dart), С. Шейн (S. Shane), С. Венкатараман (S. Venkataraman), Дж.С.Морт (G.S.Mort), Дж. Виравардена (J. Weerwardena), А.М. Передо (A.M. Peredo), М. Маклін (M. MacLean), Дж. Мер (J. Mair) і И. Марті (I. Marti).

Серед українських авторів, які досліджують проблеми соціального підприємництва, можна відзначити М. Наумову, З. Галушку, О. Кіреєву, В. Удодову, В. Шаповал, А. Андрущенко, Й. Рябець, Й. Салій.

Зважаючи на наявне наукове напрацювання з цієї проблематики, зауважуємо, що в Україні не існує законодавчої бази, яка б змогла регулювати функціонування соціального підприємництва у нашій державі. У жодному нормативно-правовому акті неможливо знайти затверджених понять таких: "соціальне підприємництво", "соціальне підприємство", "підприємство як соціальний інструмент" тощо. А відповідно до цього не існує жодних критеріїв чи вимог, які б регламентували соціальне підприємство як самостійно-правову.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Серед українських науковців та політиків існує думка, що відсутність законодавчої бази щодо СП розширює їх діяльність, самостійність і можливості, проте, детально проаналізувавши сучасний стан соціальних підприємств України і порівнявши з країнами ЄС, ми прийшли до висновку, що ефективний розвиток соціального підприємництва без прийняття нормативно-правових актів, які би регулювали таку діяльність, в Україні неможливий. Оскільки немає офіційного визнання соціального підприємства, як інституту, то з цього випливає, що їхня діяльність у деякій мірі здійснюється всупереч загальнодержавній. Відсутність законодавчої бази сильно гальмує розвиток СП, адже без правових критеріїв та вимог соціальні підприємці не мають можливості претендувати на державну підтримку чи то фінансову, фіскальну чи інформаційну, навіть більш того, по суті, вони не можуть отримати міжнародного фінансування, адже за законодавством їх просто не існує.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В Україні вже були спроби прийняти законодавчу базу для соціального підприємництва. Зокрема у 2013 році до Комітету Верховної Ради з питань податкової політики було внесено на розгляд законопроекти О. Фельдмана.

Законопроект "Про соціальні підприємства" давав визначення соціального підприємства: "суб'єкт господарювання, утворений юридичними та/або фізичними особами, пріоритетом діяльності якого є досягнення соціальних результатів, зокрема, у сфері охорони здо-

ров'я, освіти, науки, культури, навколишнього середовища, надання соціальних послуг і підтримки соціально вразливих груп населення (безробітних, малозабезпечених, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю та інших встановлених законодавством осіб)" [13]. Законопроект визначав вимоги та критерії для набуття статусу соціального підприємства. Ішлося про створення "Міжвідомчої комісії з питань державної підтримки соціальних підприємств, яка б визначала показник соціальності підприємства та його відповідність для отримання права на державну підтримку у вигляді пільг з оподаткування, при провадженні інвестиційної діяльності, у земельних питаннях, поворотної та безповоротної фінансової допомоги, позик, сприяння у наданні пріоритетів при розміщенні державного замовлення і виконанні державних цільових програм, у працевлаштуванні вразливих категорій осіб та в інших формах, передбачених законом" [13]. Інший законопроект того ж автора "Про внесення зміни у статті 154 Податкового кодексу України (щодо державної підтримки соціальних підприємств)" передбачав надавати податкові пільги соціальним підприємцям: "звільняти соціальні підприємства від оподаткування прибутку, отриманого від продажу (постачання) товарів і виконання соціальних робіт та послуг" [14]. Жоден з вищевказаних законопроектів не був прийнятим.

Щодо досвіду законодавчої бази Євросоюзу у сфері соціального підприємництва, то правове середовище для розвитку соціальних підприємств варіюється залежно від країни. Отже, для чіткішого розуміння варто проаналізувати правове забезпечення таких країн: Великої Британії, Данії, Латвії, Італії, Польщі, Фінляндії. Вибір даних країн пов'язаний з тим, що у них є вже розроблені, прийняті у дію нормативно-правові акти щодо соціального підприємництва.

Розробка правової бази як складової загальної політики соціального підприємництва у Данії розпочалася у вересні 2013 року з рекомендаційного звіту, який Комітет соціальних підприємств подав до уряду Данії. Комітет дав п'ять рекомендацій уряду, і першою з них була рекомендація щодо прийняття нового закону, який стосується саме соціальних підприємств. Новий Закон № 711 від 25.06.2014 про "Зареєстровані соціальні підприємства" було успішно прийнято менше ніж через дев'ять місяців після опублікування рекомендаційного звіту від Комітету. Окрім цього, соціальне підприємництво у Данії регулюється директивою ЄС про державні закупівлі (Directive 2014/24/EU). У Законі йдеться про те, що соціальні підприємства можуть бути зареєстровані як такі отримати офіційну печатку про внесення їх до списку "зареєстрованих соціальних підприємств" від влади Данії. Для реєстрації соціальні підприємства повинні відповідати п'яти критеріям:

- Соціальне призначення.
- Розширена підприємницька діяльність.
- Незалежність від органів державної влади.
- Інклюзивне та відповідальне управління.
- Соціальне управління прибутками.

Зокрема Законом визначено три основні організаційно-правові форми, під якими діють СП у Данії: фонди, асоціації та товариства з обмеженою відповідальністю. Фіскальні особливості соціальних підприємств у Данії складаються як з правил, так і з переваг, які за-

стосовуються лише до СП, що прийняли одну із вищевказаних правових форм. Фіскальна підтримка переважно є непрямую, адже передбачається, що соціальні підприємства можуть отримати вигоду від того, що вони видимі і їх легко розпізнати, якщо, звичайно, вони зареєстровані [7].

У Латвії, Saeima (Парламент Латвії) прийняв Закон "Про соціальні підприємства" № 212 (6039), який ввійшов у дію з 1.04.2018. Метою Закону є сприяння поліпшенню якості життя суспільства та працевлаштуванню груп населення, які ризикують соціальним відчуженням (цільова група), створюючи сприятливе для соціальних підприємств середовище економічної діяльності. Відповідно до Закону: "соціальне підприємство — це товариство з обмеженою відповідальністю, якому відповідно до процедур, визначених цим Законом, надано статус соціального підприємства, здійснює господарську діяльність, що створює позитивний соціальний вплив (наприклад, надання соціальних послуг, формування інклюзивного громадянського суспільства, сприяння освіті, підтримці науки, захисту та збереженню довкілля, захисту тварин або забезпеченню культурного різноманіття)" [6]. Статус соціального підприємства надається товариству з обмеженою відповідальністю, якщо:

а) цілі, визначені у статуті, відповідають цілям цього Закону, і він здійснює господарську діяльність, про яку йдеться у пункті першому розділу 2 цього Закону;

б) збори акціонерів прийняли рішення про набуття статусу соціального підприємства. Рішення зборів акціонерів про набуття статусу соціального підприємства приймається, якщо за таке рішення було надано не менше двох третин голосів, представлених на зборах, а статут не передбачає більшої кількості голосів, необхідної для прийняття такого рішення;

в) прибуток від діяльності не зберігається, а інвестується для досягнення цілей, визначених у статуті;

г) у ньому працюють платні працівники.

Міністерство добробуту приймає рішення про надання статусу соціального підприємства, про відмову у наданні статусу соціального підприємства, відкликання або відкликання статусу соціального підприємства.

Щодо державної допомоги СП Закон передбачає такі напрями дій: фіскальні переваги для СП, що не втраховує деякі витрати до бази, що оподатковується податком на прибуток; місцевий уряд має право надати податкову пільгу на нерухоме майно соціальному підприємству відповідно до процедур, встановлених законом "Про податок на нерухоме майно"; Для досягнення цілей, визначених у статуті, соціальне підприємство має право залучати волонтерів до діяльності, що не стосується управління та обліку підприємства, а також основних функцій підприємства [8, с. 24].

У Великій Британії не прийнято жодного окремого закону, який би винятково регулював сферу СП. Саме тому єдиної правової форми для організації діяльності соціального підприємництва у Великобританії не існує, проте законодавство офіційно визнає інститут соціального підприємництва, а статус соціального підприємства може надаватися різним фірмам і компаніям. У 2005 р.

прийнято Закон № 1788 "Про регулювання функціонування підприємств суспільного інтересу" (Community Interest Company). Основною вимогою до підприємств є діяти, як некомерційні організації, а основна діяльність повинна здійснюватися в інтересах певної місцевої громади [5, с. 620].

Італія стала першою країною, яка після 1990 р. розпочала на державному рівні використовувати термін "соціальне підприємництво" та затвердила спеціальну організаційно-правову форму для СП — соціального кооперативу. У 1991 році тут прийнятий Закон 381/1991 "Про соціальні кооперативи". Цей закон не лише визнав нову форму кооперативу, але й запровадив новий тип підприємств із чіткою соціальною метою. Фактично даний Закон визнавав два типи кооперативів: "А — надають соціальні, освітні, медичні послуги для певних категорій. В — можливості для працевлаштування та соціальної інтеграції вразливих груп населення" [3]. Нова законодавча база, а саме Закон № 155/2006 про "Соціальні підприємства" запроваджує принцип плюралізму організаційних форм і не розглядає правову форму як умову легалізації соціальних підприємств. Закон вводить юридичну категорію "соціальне підприємство" та розкриває різноманітний спектр галузей діяльності. Отже, Закон дозволяє юридично визнати організацію соціальним підприємством незалежно від його правової форми за умови, що він відповідає таким критеріям:

— юридична особа;

— вона бере участь у регулярному виробництві та обміні товарами та послугами, що мають "суспільну корисність", і прагне досягти мети для загальної користі, а не для отримання прибутку (організація вважається соціальним підприємством, якщо вона приносить щонайменше 70% доходу від підприємницької діяльності);

— підприємство може отримувати прибуток, але не може розподіляти його між власниками. Прибуток потрібно реінвестувати для досягнення його основної встановленої законом (суспільної користі) цілі [2].

У Фінляндії сфера соціального підприємництва регулюється Законом "Про Соціальні Підприємства" (1351/2003), який увійшов у дію 1.01.2004, з подальшою поправкою Act No. 409 of 2007 to amend the Social Enterprises Act (No. 1351 of 2003).

Соціальні підприємства, про які йдеться в цьому Законі, дають можливість працевлаштування, особливо для людей з інвалідністю та безробітних. Згідно із Законом, "Соціальне підприємство — це зареєстрований суб'єкт господарювання, який внесений до реєстру соціальних підприємств. Лише такі підприємства мають право використовувати назву соціальне підприємство для своєї діяльності" [1]. Органи сфери зайнятості можуть у межах державного бюджету надавати підтримку для створення соціального підприємства та консолідації його діяльності, якщо специфічною метою діяльності є працевлаштування осіб, які перебувають у поганому становищі на ринку праці. Відповідно до цього Закону може надаватися підтримка з боку інших корпорацій чи фондів сприяння та розвитку соціального підприємництва. Підтримка надається постановою уряду.

У Польщі, за даними Єврокомісії, законодавство про соціальне підприємництво знаходиться все ще на стадії розробки. Проте функціонує законодавчо визначена

організаційно-правова форма, затверджена Законом "Про соціальні кооперативи" від 27.04.2006 — соціальний кооператив. Окрім цього, законодавча база регулювання СП складається з таких нормативно-правових актів: Закон "Про суспільно-важливу роботу та волонтерство", від 24 квітня 2003; Закон "Про зайнятість", від 13 червня 2003; Закон "Про допомогу при працевлаштуванні та ринок праці". Зокрема існує три методи створення соціального кооперативу: інституційний, некомерційною асоціацією та приватним способом. Щодо державної підтримки, то такі СП звільняється від сплати реєстраційного збору та можуть отримати одноразову грошову допомогу визначеного розміру [4].

Ми дослідили законодавчу базу різних країн, звичайно, що Україна не може просто повністю перейняти Закон якоїсь з вищепроаналізованих країн, адже, як ми вже зрозуміли, кожна країна є унікальною і має свої соціальні проблеми, переваги та недоліки, різний рівень розвитку соціально-економічної складової держави. Саме тому малоймовірно, що ті дії, які застосовуються у Фінляндії для подолання бідності серед населення, підійдуть і для України. Проте буде доцільно з дослідженого іноземного досвіду синтезувати такі складові, які будуть важливими для розробки вітчизняного законодавства у сфері соціального підприємництва.

ВИСНОВКИ

У Законі обов'язково повинно бути присутнє розгорнуте визначення терміна "соціальне підприємство", яке б поєднувало у собі підприємницьку діяльність і соціальне призначення. Як показало дослідження, кожна країна розробила свою дефініцію, проте часто соціальне підприємство ототожнюється з неприбутковими організаціями, зокрема у Законах Великої Британії, Фінляндії на перший план виносяться розв'язання проблем громад, безробіття серед вразливих верств населення тощо. А ось у законодавстві Італії підкреслюється підприємницька складова.

— Необхідно у Законі прописати чіткі вимоги до характеристик підприємства та критерії відбору, за якими підприємство може називатися соціальним. Зокрема, у законодавстві Данії, Латвії, Італії та Фінляндії вимогам до "соціальності" підприємства присвячена окрема секція Закону.

— Динамічним кроком при розробці вітчизняної правової бази буде не обмежувати соціальні підприємства якимись певними організаційно-правовими формами, адже змушена належність лише до окремих форм звужує можливості СП і не надає їм достатнього простору для розвитку. Тут варто перейняти досвід Італії та Фінляндії, де соціальне підприємство може обирати будь-яку організаційно-правову форму у межах юридичної особи.

— Створення спеціального реєстру соціальних підприємств, куди вони можуть вноситися тільки після відповідності усім вимогам і критеріям до соціального підприємства. За допомогою такого реєстру значно спроститься надання СП державної підтримки, збір статистичних даних про діяльність СП тощо.

Єдина база дозволить аналізувати результати діяльності СП в Україні. Зауважимо, що у кожному з вище-

перерахованих підприємств ідеться про загальний реєстр для СП.

— Особливу увагу при розробці вітчизняного законодавства треба приділити напрямам державної підтримки соціальних підприємств. Чітко сформулювати умови надання прямого та непрямого державного фінансування, участі у конкурсах для здобуття грантів. Обов'язковим елементом Закону повинні стати фіскальні переваги та пільги для соціальних переваг, їх чітке пояснення та можливості застосування.

— Моніторинг розпорядження отриманими фінансами, особливо на початкових етапах.

— У сучасних українських умовах господарювання важливо запозичити з італійської правової системи досвід контролю за виконанням соціального призначення, стандартизації якості, адже за наявності різного роду переваг для СП існує ризик створення псевдо соціальних підприємств, які претендуватимуть на державну підтримку, проте не будуть нести жодної соціальної місії.

— Соціальне підприємство у законодавстві повинно розглядатися не як ще одна дотаційна сфера, а, навпаки, як самодостатній суб'єкт господарювання, що є прибутковим і водночас займається розв'язуванням соціальних проблем своєї громади.

Література:

1. Act on Social Enterprises in Finland (1351/2003). ISN:FIN-2003-L-7393. URL: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20031351.pdf> (Дата звернення: 17.10.2019).
2. Act on Social Enterprises in Italia No 155/2006. URL: <http://www.oecd.org/cfe/leed/37508649.pdf> (Last accessed on 15 October 2019).
3. Borzaga C., Carini C., Carpita M., Lori M. The Relevance and Economic Sustainability of the Social Economy in Italy. Euricse Working Papers. 2015. Vol. 81/15. P. 21—27.
4. Ciepiewska-Kowalik A., Pielinski B., Starnawska M., Szymanska A. Social Enterprise in Poland: Institutional and Historical Context. ICSEM Working Paper. 2015. No. 11. P. 38—52.
5. Nicolls A. The legitimacy of social entrepreneurship: reflexive isomorphism in a pre-paradigmatic field. Entrepreneurship Theory and Practice. 2010. Vol. 34, 4. P. 611—633.
6. Saeima 2017. Social Enterprise Law, Latvijas, 212 (6039). URL: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/294484> (Дата звернення 18.11.2019).
7. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report Denmark: completed by Hulgard L., Chodorkoff L. 2019. URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21200&langId=en> (Дата звернення 26.10.2019).
8. Veigure A., Zorina A. The Potential for Developing a Social Impact Investment Market in Latvia. Executive Thesis: SSE Riga. 2017. P. 4—51.
9. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15> (Дата звернення: 18.06.2019).
10. Закон України "Про благодійну діяльність та благодійні організації" від 05.07.2012 №5073-VI (Редак-

ція станом на 06.11.2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17> (Дата звернення: 22.08.2019).

11. Закон України "Про громадські об'єднання" від 22.03.2012 № 4572-VI (Редакція станом на 22.07.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (Дата звернення: 19.08.2019).

12. Закон України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" від 27.07.2010 № 875-XII (Редакція станом на 09.08.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12> (Дата звернення: 2.09.2019).

13. Проект Закону України "Про соціальні підприємства" від 11 березня 2013р. №2508. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XO00A.html (Дата звернення: 22.11.2019).

14. Проект Закону України Про внесення зміни до статті 154 Податкового кодексу України (щодо державної підтримки соціальних підприємств): від 11 березня 2013 р. № 2509. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XP00A.html (Дата звернення: 24.11.2019).

References:

1. Finlex (2003), "Act on Social Enterprises in Finland (1351/2003)", available at: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20031351.pdf> (Accessed 15 Jan 2020).

2. Fici, A. (2006), "Act on Social Enterprises in Italia No 155/2006", available at: <http://www.oecd.org/cfe/leed/37508649.pdf> (Accessed 15 Jan 2020).

3. Borzaga, C. Carini, C. Carpita, M. and Lori, M. (2015), "The Relevance and Economic Sustainability of the Social Economy in Italy", Euricse Working Papers, Vol. 81/15. pp. 21—27.

4. Ciepielewska-Kowalik, A. Pielinski, B. Starnawska, M. Szymanska, A. (2015), "Social Enterprise in Poland: Institutional and Historical Context", ICSEM Working Paper, Vol. 11. pp. 38—52.

5. Nicolls, A. (2010), "The legitimacy of social entrepreneurship: reflexive isomorphism in a pre-paradigmatic field", Entrepreneurship Theory and Practice, Vol. 34, 4. pp. 611—633.

6. Saeima (2017), "Social Enterprise Law, Latvijas, 212 (6039)", available at: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/294484> (Accessed 15 Jan 2020).

7. Hulgard, L. and Chodorkoff, L. (2019), "Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report Denmark", available at: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21200&langId=en> (Accessed 15 Jan 2020).

8. Veigure, A., Zorina, A. (2017), "The Potential for Developing a Social Impact Investment Market in Latvia", Executive Thesis: SSE Riga, pp. 4—51.

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Economic Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15> (Accessed 15 Jan 2020).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "About charity and charities", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17> (Accessed 15 Jan 2020).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "About public associations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (Accessed 15 Jan 2020).

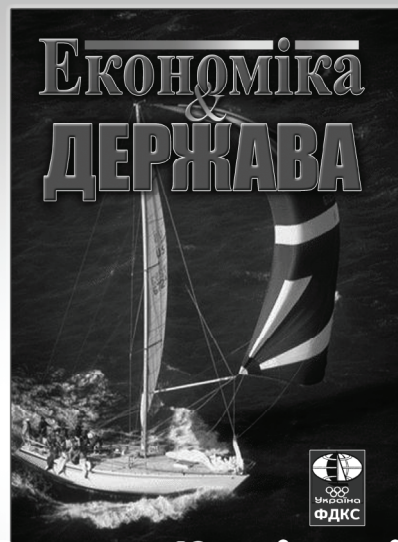
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "About the basics of social protection of persons with disabilities in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (Accessed 15 Jan 2020).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The project of Law of Ukraine "About social enterprises", available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XO00A.html (Accessed 15 Jan 2020).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The project of Law of Ukraine "About social enterprises", available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XO00A.html (Accessed 15 Jan 2020).

Стаття надійшла до редакції 17.01.2020 р.

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73